Rahoitusvakaus- ja tilasto-osasto

Tuulia Asplund

30.1.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Julkinen

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain 13 §: n ja oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n muuttamisesta (HE 218/2022 vp)

Asiantuntijalausunto eduskunnan talousvaliokunnalle

Kiitän mahdollisuudesta esittää asiantuntijanäkemykseni ja esitän kommentteinani alla olevan. Lausunto täydentää aiemmin samasta hallituksen esityksestä antamaani lausuntoa.

Hallituksen esityksen mukaan kuluttajaluottojen korkokatto laskettaisiin nykyisestä 20 prosentista 15 prosenttiin ja korkokatto sidottaisiin korkolaissa tarkoitettuun viitekorkoon siten, että korko ei kuitenkaan saisi nousta yli 20 prosentin.

Talousvaliokunta pyytää näkemystä erityisesti seuraavista kysymyksistä: Mitkä ovat vaikutukset, jos kuluttajansuojalain 17 a §:n mukainen korkokatto olisi 10 prosenttia hallituksen esityksessä ehdotetun 15 prosentin sijasta, ottaen huomioon myös koronapandemian aikana väliaikaisesti sovelletun alemman korkokaton soveltamisesta saadut kokemukset? Miten muuttunut yleinen korkotaso vaikuttaa kuluttajaluottojen korkokaton tason arviointiin?

Korkokaton alentamisella 10 prosenttiin saattaisi olla luottomarkkinoiden toimintaa ei-toivotulla tavalla muuttavia vaikutuksia. Suomen Pankin tilastojen mukaan vakuudettomien tili- ja korttiluottojen keskikorko oli vuoden 2022 marraskuussa (viimeisin julkistettu havainto) 8,6 prosenttia. Joissain luottotyypeissä keskikorko on siis melko lähellä tarkasteltavaa 10 prosentin korkokaton tasoa. Huomioitava on myös, että koroissa on asiakas- ja tuotekohtaista vaihtelua, ja keskikorko kertoo vain luottokannan keskimääräisen korkotason. Nykyisellääkin esimerkiksi useiden kuluttajakäytössä yleisten luottokorttiluottojen marginaali on 10 prosentin tasoa, minkä lisäksi kokonaiskorkoon vaikuttaa vielä usein euribor-sidonnainen viitekorko. Jos korkokatoksi asetettaisiin 10 prosenttia, voisi sillä olla esimerkiksi luottokorttiluottojen tarjontaan ei-toivottuja vaikutuksia. Ensinnäkin luotontarjoajat saattaisivat vähentää luottokorttiluottojen tarjontaa, mikä tarkoittaisi, että yhä harvempi kuluttaja saisi käyttöönsä luottokortin. Tämä hankaloittaisi kuluttajien maksuliikennettä ja arkea mahdollisesti perusteettomasti. Olisi myös mahdollista, että esimerkiksi luottokorttiluottoja tarjoavat pyrkisivät muuttamaan hinnoitteluaan niin, että muita luoton käytöstä kuluttajille koituvia maksuja korotettaisiin, jos korkosääntely estäisi tuotteesta ja luottoriskeistä aiheutuvien kulujen kattamista korkotuloilla.

Rahoitusvakaus- ja tilasto-osasto

Tuulia Asplund

30.1.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Julkinen

Koronapandemian aikainen tilapäinen korkokaton alentaminen oli voimassa tilanteessa, jossa kulutusmahdollisuudet olivat rajalliset ja luotonkysyntä vaimeaa. Kulutusluottokannan kasvu hidastui voimakkaasti koronapandemian aikana. Erilaiset pandemian torjumiseksi asetetut rajoitteet vähensivät pandemian akuutissa vaiheessa voimakkaasti kotitalouksien kulutusta ja lisäsivät säästämistä. Samaan aikaan tehtyjen tilapäisten lakimuutosten vaikutusta kulutusluottomarkkinaan on vaikea arvioida, sillä pandemia vaikutti kulutuskäyttäytymiseen ja luottomarkkinoihin samaan aikaan voimakkaasti. Lainsäädäntömuutoksilla pyrittiin vaikuttamaan kaikista korkeakorkoisimpiin ja riskillisimpiin luottoihin, mikä oli perusteltua vallinneessa poikkeustilanteessa. Tilapäisen korkokaton soveltamisala oli suppeampi kuin nyt ehdotetun korkokattosääntelyn.

Suomessa toimivat luottolaitokset ovat edelleen merkittävin kulutusluottoja myöntävä sektori, kun taas pienlainayhtiöiden osuus kotitalouksien kulutusluottokannasta on kokonaisuudessaan hyvin pieni. Osa pienlainoja myöntävistä yrityksistä on lopettanut toimintansa vuoden 2019 jälkeen. On mahdollista, että kiristynyt kilpailu ja sääntely muuttavat kulutusluottamarkkinoiden toimintaa ja palveluntarjoajien määrää myös jatkossa.

Jo toistaiseksi tehdyillä sääntelymuutoksilla, ehdotetulla 15 prosentin korkokatolla, muilla ehdotetuilla muutoksilla sekä Finanssivalvonnan valvontavaltuuksien laajentumisella todennäköisesti pystytään merkittävästi ehkäisemään kulutusluottomarkkinoiden ylilyöntejä.

Yleisen korkotason viimeaikainen nousu ei merkittävästi vaikuta arvioon kulutusluottomarkkinoiden toiminnasta tai korkokaton tasosta. Rahapolitiikan välittymisen kannalta on tärkeää, että korkokatto on sidottu viitekorkoon.

Kunnioittavasti

Tuulia Asplund
Neuvonantaja